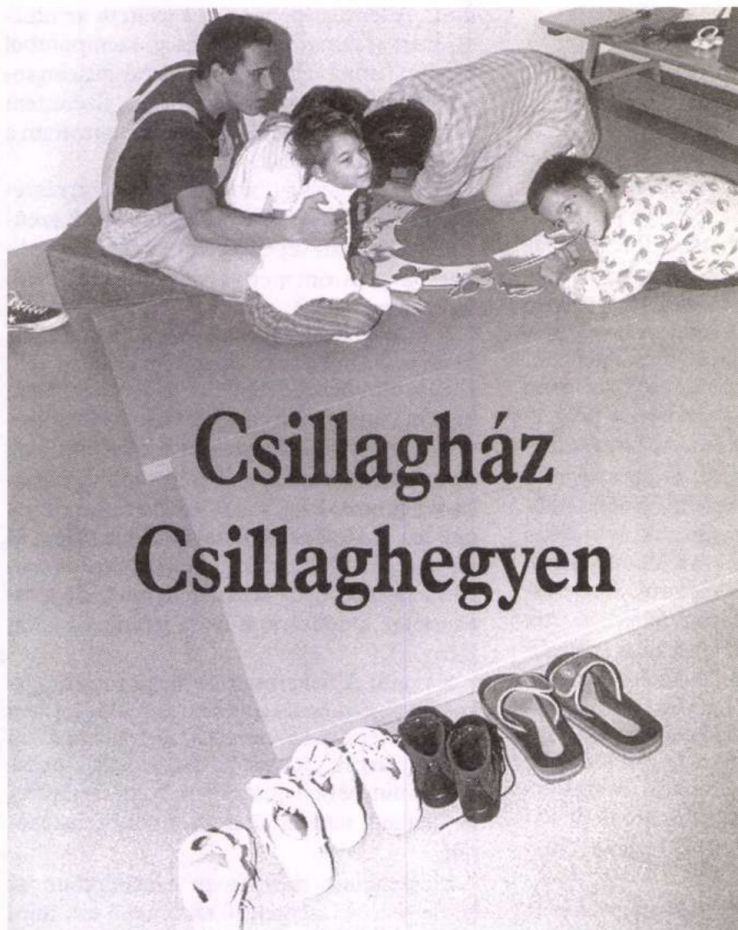

Csillagház Csillaghegyen

A gyógypedagógia *halmozottan fogyatékosoknak* nevezi a azokat a gyerekeket, akiknek testi működésében – végzetes agysérülés következtében – komplex zavar lép fel. Súlyos mozgáskorlátozottságuk érzékszervi rendellenességekkel társul, például egyáltalán nem, vagy nagyon rosszul beszélnek. Csak a szemük csillog, tekintetükkel igyekeznek kifejezni valamit. Talán azt: „Ha segíteni nem is tudtok rajtam, legalább fogadjatok el ilyennek!” Ma már törvény deklarálja Magyarországon fogyatékos embertársainknak jogát az egyenrangú bánásmódra, az egyéni méltóságra. Ezt fejezi ki a *Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon csillaghegyi tagozata* pedagógusainak, pedagógiai asszisztenseinek, más munkatársainak derűje, végtelen türelme, szeretete; a hamis sajnálkozástól mentes szakszerűség. Egyikük százszor a kisgyerek kezébe adja a rongybábút, hogy végre meg tudja fogni és tartani; dobja a labdát a már ügyesebbnek. Másikuk az írógép vagy a számítógép klaviatúrája előtt ülő tanulónak vezeti tétova ujjait, és ő bámulatos monotonitással írja és írja a rövid szavakat. A harmadik teremben két tanuló csak a fejét képes mozdítani, homlokukhoz erősített hurkapálcával mutatnak a tanár által kiválasztott képre, betűre.

Megdöbbenve hallom Nádás Pál igazgatótól, hogy a hetvenes évekig a szakemberek is képezhetetleneknek nyilvánították a halmozottan sérült gyerekeket, akik gyógypedagógiai ellátás hiányában egészségügyi gyermekotthonokban hányódtak, vagy oktatás nélkül a családokban nőttek fel.

Ekkor azonban történt valami, ami a szakmát is szemléletváltásra kényszerítette.

Egy szülő, Csávás Dezsőné iskolát alapított. Kezdeményezésére 1973-ban a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola tudomá-

rosi Tanács pedig tagozatként a *Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthonhoz* (a volt Nyomórék Gyerekek Országos Otthonához) csatolta.

Fordulatot 1987-ben Nádás Pál vitt az iskola életébe, amikor átvette az intézmény vezetését. Munkatársaival új kísérletbe kezdett. Az oktatást tíz évre terjesztették ki (az 1. és a 2. osztály anyagát rugalmasan három esztendőre osztották el), a technika tantárgy helyett bevezették a munkatevékenységet, megindult az egyéni tantervek szerinti fejlesztő tevékenység. Tapasztalataikkal jelentős mértékben hozzájárultak a Nemzeti alaptanterv fogyatékos gyerekek oktatásával foglalkozó része irányelveinek kidolgozásához. Eredményeiket 1995-ben a fenntartó főváros is elismerte, a nevelőtestület átvethette a *Budapestért-díjat*.

Schiffer János alpolgármester felavatja az intézményt

nyos kísérleteként megkezdődött a halmozottan fogyatékos gyerekek első, iskolai rendszerben működő intézményes képzése. Az iskolát a Budapest III. kerületi, Raktár utcai kisegítő iskola akkori igazgatója, Willinger József fogadta be, és Csillaghegyen, a Ráby Mátyás utcai épületében helyezte el. Nyolc évig tartott a kísérleti oktatás, majd jelentés készült, amely a gyerekek jellemzését, az oktató-nevelő munka célját, feladatait, az elsajátított ismeretek körét, az alkalmazott módszereket tartalmazta.

Nemcsak az első, hanem az egész országban ma is ez az egyetlen ilyen típusú iskola. Már kísérleti szakaszában az egész főváros és környéke halmozottan fogyatékos gyerekeit ellátta. Ezért 1981-ben fenntartását a III. kerület átadta a fővárosnak, a Fővá-

hát a mozgás-, a beszéd-, a hallásfejlesztés is akkor eredményes, ha nem külön-külön kezeljük, hanem egységben, középpontjában a mozgásterápiával, lévén hogy ez irányul a „vezető” fogyatékoságra. A módszer indokoltsága az írástanításnál egyértelmű. A mi tantervünkben is helyet kaptak a különböző műveltségi területek, mint más iskolákban, kivéve az idegen nyelveket. Az ismeretek és követelmények munkatevékenységben öltöttek testet, szorosan kapcsolódnak az önkiszolgáláshoz, a manualitáshoz, a praktikumokhoz, a tanulók saját életviteléhez. Testnevelés és sport helyett mozgásnevelést iktattunk a tárgyak közé, a foglalkozások egyéni vagy csoportosak. Komplex terület a művészeti nevelés. Azok számára, akik csoportban nem fejleszthetők, egyéni tanterveket készítünk, egy évre, hóna-

Dombainé Esztergomi Anna igazgatóhelyettes

pokra, ha szükséges, rövidebb időszakaszokra. A logopédia is a mozgásterápiával kapcsolódik össze.

Sok gyerek egyáltalán nem beszél. Ők alternatív kommunikációs módokat tanulnak, jeleket, mimikát, ujjábécét, legmagasabb szinten számítógépes kommunikációt. Tantervünkben új elem a kompenzáló technikák alkalmazása a tanulásban, amelyek a hiányzó testi funkciókat helyettesítik, valamint a mozgáskorrektció. A gyerekek reggel nyolcra jönnek iskolába, öt speciálisan kiképzett kisbusz szállítja őket, délután négykor térnek haza. Az intézmény jelenleg negyvenhat tanulót fogad. Kollégáimat én hívtam személyesen a nevelői-oktatói kollektívába. Igényes testület alakult ki, jellemző, hogy a gyermekfelügyelők és a pedagógiai asszisztensek is felsőfokú végzettségűek. Csakhogy *hét tanárunk még hiányzik*. Olyan gyógypedagógusokat várunk szeretettel, akik elhivatottságot éreznek e nagyon nehéz, de nagyon szép munka iránt.

Nyilvánvaló azonban, hogy a Ráby utcai egykori tisztí kaszinó épületét nem oktatásra szánták, kiváltképp nem halmozottan fogyatékos gyerekek speciális körülményeket igénylő oktatására,

Nádás Pál igazgató

nevelésére. Összesen négy tanterem volt, ami csak többszörösen összevont osztályokhoz volt elég. Csávás Dezsőné szakmai elképzelései szerint már 1980-ban, fővárosi megrendelés-

re, Polinszky Tibor mérnök tervet készített. Megvalósítására nem került sor.

Nádas Pál felvette az eldobott fonalat. Konok szívóssággal járt, tárgyalt, telefonált, levelezett az új iskola felépítése érdekében. A „lobbizzás” eredményre vezetett: a Fővárosi Közgyűlés 1996 decemberében 320 millió forintot szavazott meg a felépítésére. És a Ráby Mátyás utcai telken, a régi, romos, már-már életveszélyes épület helyén magasodik az első, eddig egyetlen intézmény, amely mindenben megfelel a halmozottan fogyatékos gyerekek oktatásának, speciális ellátásuknak. Tervezője Kszell Mária, kivitelezője a Hérosz Építőipari Kft.

– Csodapalota – ámuldozik az egyik kisgyerek, és a felnőtt sem mondhat mást. Valóban az: tizenkét tanterem, két kommunikációs terem, két logopédiai szoba, egy gépirószoba, három egybenyitható tornaterem, konyha, tálaló, ebédlő, tankonyha, társalgó, könyvtár, szertárak, tanári szoba, műhely, hydroterápia, orvosi szoba, öltözők, WC-k, egyéb kiszolgáló helyiségek kaptak helyet a 170 négyzetméteresről 1496 négyzetméteresre bővült új épületben. Nagy udvar, ápolt zöld park övezi a házat, speciális

játsszóeszközök várják a tanulókat.

Minden berendezési tárgy az akadálymentesítés igényei szerint készült: az állítható magasságú asztalok és székek, a tanulók által is könnyen kezelhető, állítható táblák, kézmosók, tükrök; a mozgássérülések egyedi változataira tervezett ülőgarnitúra, mosdó, WC, zuhanyzó többféle megoldással; kapaszkodók, emelők, az egyszemélyes silitre emlékeztető mennyezeti emelő; műhely olyan felszereléssel, amely a mindenna-

Demszky Gábor főpolgármester az ünnepségen

pi önálló életvitelre és bizonyos szakmák megalapozására alkalmas, és tankonyha a mozgássérülteknek készített berendezéssel. Van kiskamasz, aki életében először itt utazhatott lifttel.

Dombainé Esztergomi Anna természetesen nagyon örül az új épületnek és a berendezésnek, mindazonáltal a nevelőtestület szakmai igényességét és odaadását hangsúlyozza, hiszen munkatársai a mostoha körülmények között is bizonyítottak. Pedagógiai szempontból a kedvező körülmények legnagyobb előnye, hogy kis csoportokra, ha kell egyénekre bonthatják az összevont osztályokat. Kétségtelen azonban, hogy az új létesítmény Európa bármely országában megfelelne a speciális követelményeknek, a legfejlettebb skandináv mintának is – teszi hozzá Nádas Pál.

Ezzel kezdi beszédét 1998. szeptember 16-án az ünnepélyes

csoportos munka, a terápiás tevékenység érvényesítése minden területen, a sokoldalú szabadidős program, részvétel a társadalom életében, az a pedagógiai gyakorlat, amely az épen maradt képességekre épít, az egyéni oktatás-nevelés, az új módszerek alkalmazása, a modellértékű minták népszerűsítése, a közösséggé kovácsolt nevelőtestület. Az új iskola jelképes kulcsát Demszky Gábor főpolgármestere adta át Nádas Pál igazgatónak. Bejelentette, hogy a fővárosi önkor-

Tetlák Eszter felvételei

átadáson Lányiné dr. Engelmayer Ágnes gyógypedagógus, a pszichológiai tudományok kandidátusa, az iskolaalapító Csávás Dezsőné támogatója és szakmai

mentora is, majd a tartalmi munka alapelveire vált át. Elismeréssel szól arról, hogy ezek már mind jellemzik az intézmény belső működését, nevezetesen: a

mányszat cselekvési programot fogadott el a mozgássérült budapesti lakosok megsegítésére, ennek értelmében 2005-ig a főváros valamennyi intézményét akadálymentesíti, 2010-ig ugyanezt tervezi a világváros közlekedésében, az új metró már ennek az igénynek is eleget tesz. Fogyatékosügyi tanács alakul az érintettek szervezeteinek, képviselőinek részvételével.

Az új épület új nevet kapott. Csillagház a halmozottan fogyatékos tanulók csillaghegyi iskolája. A névválasztás találó, s talán ennyi is elég lenne, de többet jelent. A csillag a sors, egyben a reménység szimbóluma.